

ÅRSBERETNING 2007

FOR

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPOLITISKE UDVALG

OG

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSENHED

1. BAGGRUND

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg blev nedsat i foråret 1998 med henblik på at styrke forskningen på Justitsministeriets område, herunder bl.a. rådgive justitsministeren om forskningspolitiske spørgsmål, vurdere behovet for forskning, fremsætte forslag til forskningsprojekter og koordinere forskningen dels inden for hele Justitsministeriets område og dels med forskningen på andre ministeriers områder. Endvidere skal udvalget medvirke til, at oplysninger om forskning er let tilgængelige for myndigheder og forskere, og efter anmodning fra justitsministeren medvirke ved udarbejdelsen af generelle retningslinier for tildeling af offentlige midler til konkrete forskningsprojekter m.v.

I efteråret 1997 ansatte Justitsministeriet en forsknings- og dokumentationskonsulent til varetagelse af konkrete forsknings-, statistik- og dokumentationsopgaver samt sekretariatsfunktioner i forhold til Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg. Med ansættelse af yderligere personale blev Forskningsenheden etableret i 2001.

Der er årligt afsat et beløb til finansiering af ekstern forskning.

Årsberetningen oplyser om den virksomhed, der har fundet sted på disse områder i 2007.

2. JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPOLITISKE UDVALG

2.1. Sammensætning

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg består af repræsentanter for Justitsministeriets departement, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Foreningen af Politimestre i Danmark, Den Danske Dommerforening, Foreningen af Fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer, Det Kriminalpræventive Råd, Retspsykiatrisk Klinik, Danmarks Statistik, Socialministeriet og Forskningsrådet for Samfund og Erhverv. Endvidere er 6 udvalgsmedlemmer fra universiteterne personligt udpegede.

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg havde i 2006 følgende sammensætning:

Medlem

Politimester Karsten Petersen
Professor, dr. jur. Jørgen Dalberg-Larsen
Fængselsinspektør Bodil Philip
Landsdommer Lis Sejr

Indstillet af

Rigspolitichefen
Forskningsrådet for Samfund og Erhverv
Foreningen af fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer
Den danske Dommerforening

Adm. overlæge Peter Kramp	Retspsykiatrisk Klinik
Vicestatsadvokat Ingeborg Gade	Rigsadvokaten
Kontorchef Carsten Torpe	Danmarks Statistik
Sekretariatschef Anne Karina Nickelsen	Det Kriminalpræventive Råd
Afdelingschef Thorkild Fogde	Justitsministeriets departement
Kontorchef Ina Eliassen	Direktoratet for Kriminalforsorgen
Fuldmægtig Carsten Skovgaard Nielsen	Socialministeriet

Personligt udpegede medlemmer:

Professor, dr. jur. Flemming Balvig	Københavns Universitet
Professor, dr. jur. Henning Koch	Københavns Universitet
Lektor, dr. crim. Annika Snare	Københavns Universitet
Professor, lic.jur. Gorm Toftegaard Nielsen	Århus Universitet
Lektor, dr. jur. Jens Evald	Århus Universitet
Lektor Ingrid Lund-Andersen	Århus Universitet

Professor, dr. jur. Flemming Balvig er formand for udvalget.

2.2. Mødeaktiviteter

Der er i 2007 afholdt ekstraordinært møde d. 22. august og ordinært møde d. 13. december.

2.3. Udvalgets virksomhed

2.3.1. Oversigt over forsknings- og statistikopgaver inden for Justitsministeriets område

Der er udarbejdet et katalog over igangværende forskning samt over behovet for ny forskning inden for de forskellige sagsområder, der henhører under Justitsministeriets departement, Justitsministeriets styrelser samt inden for Rigspolitechefens og Rigsadvokatens område.

Kataloget fokuserer primært på behovet for evaluering af aktuelle lovændringer m.v. og for forskning i relation til fremsatte lovforslag. Endvidere supplerer udvalgsmedlemmerne løbende med ønsker om især mere almene forskningsprojekter inden for Justitsministeriets område. Kataloget opdateres og drøftes kontinuerligt med henblik på at have et overblik over igangværende og mulige kommende forskningsopgaver på Justitsministeriets område.

2.3.2. Prisopgave

Med henblik på at styrke de studerendes interesse for forskning inden for Justitsministeriets område har Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg indstiftet en pris for bedste studenterafhandling vedrørende et givet emne. Prisen er på 25.000 kr. Emnet for prisopgaven i 2006, med prisuddeling ved det ordinære udvalgmøde i 2007, var "Anti-terrorlovgivning". Prisen, der blev overrakt af justitsminister Lene Espersen, blev givet for en juridisk studenterafhandling med titlen "De menne-

skeretlige og retssikkerhedsmæssige aspekter ved FN's sanktioner mod Al-Qaeda og Taleban" skrevet af stud. jur., nu cand. jur. Karina Kok Jørgensen. Opgaven er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside.

Prisopgaven for 2007 med frist for indlevering den 1. oktober 2008 vil gå til den bedste besvarelse af en opgave om "Strafudmåling og straffuldbyrdelse". Nærmere information om opgavens afgrænsning og om indlevering af besvarelse er annonceret i relevante tidsskrifter og på Justitsministeriets hjemmeside www.jm.dk.

2.3.3. Gennemførelse af offerundersøgelse

I 1995/96 blev der på Rigspolitechefens foranledning gennemført en undersøgelse om omfang af vold i befolkningen. Undersøgelsen var den hidtil største af sin art, idet den er baseret på i alt 26.193 interview med personer i alderen 16 til 74 år.

Det blev i 2004 besluttet at gentage denne undersøgelse i 2005/06. Ved udgangen af 2006 viste de foreløbigt indsamlede data, at andelen, der har været udsat for vold, er så lille, at det vanskeliggør muligheden for dels med sikkerhed at kunne udtale sig om udviklingstendenser og dels at kunne pege på statistisk holdbare resultater vedrørende undergrupper. Det blev derfor i 2006 besluttet at fortsætte dataindsamlingen i 2007. På baggrund af det meget store fokus, der fortsat er på udsathed for vold og på ændringer i voldens karakter, blev det i 2007 besluttet at gøre offerundersøgelsen permanent og dermed have en løbende dataindsamling.

Danmarks Statistik står for dataindsamlingen, og spørgsmålene fra undersøgelsen i 1995/96 genbruges, men er denne gang suppleret med spørgsmål om udsathed for tyveri og hærværk. På grund af en vækst i arbejdsrelateret vold er der desuden fra og med 2006 suppleret med et spørgsmål, der nærmere kan belyse arbejdssituationen for dem, der udsættes for vold. Fra og med 2008 er der endvidere inkluderet spørgsmål om udsathed for røveri og for voldtægt.

Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd og Rigspolitechefen finansierer undersøgelsen, og data bearbejdes af Flemming Balvig og Britta Kyvsgaard.

Der blev i 2006 offentliggjort to rapporter om resultaterne fra undersøgelsen i 2005: *Danskernes udsathed for kriminalitet, 1986-2005* (som omhandler andelen, der har været udsat for såvel hærværk, vold som tyveri) og *Volden i Danmark 1995 og 2005* (der alene er baseret på de to voldsofferundersøgelser de pågældende år). En mindre rapport, der inkluderer data fra 2006, er offentliggjort i 2006: *Danskernes udsathed for kriminalitet 2005/2006*. Rapporterne er udarbejdet af Flemming Balvig og Britta Kyvsgaard og er tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside.

I 2008 vil der blive udarbejdet en mere omfattende rapport om undersøgelsens resultater.

3. SEKRETARIATET

3.1. Personale

Mag. art. et dr. jur. Britta Kyvsgaard er forskningschef for forskningsenheden og sekretær for Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg. Cand. scient. soc. Anne-Julie Boesen Pedersen var ansat som fuldmægtig indtil februar 2007. Cand.scient.soc., ph.d. Susanne Clausen blev i april 2007 ansat som fuldmægtig, og cand.scient.soc. Trine Møller Lagoni blev ansat som fuldmægtig i september 2007. Forskningsenheden er ved indgangen til 2008 udvidet med yderligere en medarbejder, Merete Djurhuus, der skal virke som særlig "Forskningssekretær" for den Ungdomskommission, som regeringen har nedsat.

Studentemedhjælpere i 2007: Stud. scient. soc. Lars Højsgaard Andersen, stud. scient. soc. René Clausen Nielsen, stud. scient. soc. Frederik Lyngsaa Lang, stud. scient. soc. Tanja Tambour Houllind Jørgensen og stud.scient.soc. Brian Lang Hansen.

3.2. Forsknings-, statistik- og udredningsopgaver

Der er i årets løb gennemført en række opgaver enten efter anmodning eller på eget initiativ. Forskningsrapporter m.v. er tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside under *Forskning*: Rapporter fra Forskningsenheden. Rapporterne omtales endvidere i Justitsministeriets ugentlige nyhedsbrev, som der kan abonneres på via ministeriets hjemmeside.

3.2.1. Til brug for Rigsadvokaten er der udarbejdet en statistik, baseret på afsluttede isolationsfængslinger i 2006. Statistikken omfatter bl.a. oplysninger om kriminalitetens art. Se '*Statistik om isolationsfængsling i 2006*'.

3.2.2. Til brug for Rigsadvokaten er der gennemført en undersøgelse af brugen af langvarige varetægtsfængslinger. Undersøgelsen omhandler de varetægtsfængslinger, der overstiger en varighed på tre måneder, og hvor der i 2005 er faldet dom i 1. instans. Se '*Langvarige varetægtsfængslinger 2005*'.

3.2.3. Til brug for Retsudvalget og for en senere evaluering af ungdomssanktionen er der gennemført en undersøgelse af ungdomssanktioner og ubetingede domme, der i 2006 er idømt unge lovovertrædere, som var under 18 år på gerningstidspunktet. Se '*Redegørelse om ungdomssanktioner og ubetinget fængselsstraffe til unge lovovertrædere, 1. januar 2006 til 31. december 2006*'.

3.2.4. Til brug for Rigsadvokatens opgørelse over behandlingen af straffesager vedrørende psykisk og mentalt afvigende kriminelle og med henblik på en senere evaluering af tidsbegrænsningen af foranstaltninger efter §§ 68-69 er der udarbejdet en statistik, baseret på de behandlingsdomme, der er idømt i 2006, samt en analyse af forløbet af foranstaltningsdomme afsagt i 2001. Se '*Nye*

foranstaltningsdomme i 2006 samt forløbet af domme afsagt i 2001 og *Rigsadvokaten Informerer*, nr. 20, 2007.

3.2.5. Til brug for Retsudvalget er der gennemført en undersøgelse af lægdommeres repræsentativitet vedrørende de lægdommere, der er valgt for perioden 1.1.2008-31.12.2011. Se *'Lægdommeres repræsentativitet'*.

3.2.6. Sammen med Flemming Balvig, Københavns Universitet, er der udarbejdet en rapport om resultaterne fra offerundersøgelsen i 2005 og 2006. Se *'Danskernes udsathed for kriminalitet 2005/2006'*.

3.2.7. Der er gennemført en evaluering af et forsøg i Odense vedrørende et tryggere natteliv. Forsøget angår en særlig indsats i værtshusmiljøet med henblik på at mindske omfanget af vold, trusler m.v. Se *'Evaluering af projekt om 'Trygt natteliv' i Odense'*.

3.2.8. Der er gennemført en effektevaluering af den alkoholistbehandling, spiritusbilister kan blive idømt som alternativ til en kort ubetinget frihedsstraf. Se *'Evaluering af alkoholistbehandlingen af spritbilister'*.

3.2.9. Til brug for diskussionen af indsatsen over for voldelige partnere er der gennemført en litteraturstudie vedrørende internationale erfaringer med forskellige former for behandlingsprogrammer. Se *'Behandlingsprogrammer for voldelige mandlige partnere'*.

3.2.10. Ved årets udgang var en rapport vedrørende *domstolenes reaktioner ved indberetning af vilkårsovertrædelser* afsluttet. Undersøgelsen blev offentliggjort i begyndelsen af 2008.

3.2.11. Ved årets udgang var en undersøgelse af *samarbejdet mellem Kriminalforsorgen og de sociale myndigheder i forbindelse med unges afsoning i hjemmet* afsluttet. Undersøgelsen offentliggøres i 2008.

3.2.12. Til brug for Rigsadvokaten var en undersøgelse af *brugen af langvarige varetægtsfængslinger i 2006* under udarbejdelse ved årets udgang.

3.2.13. Ved årets udgang var en *midtvejsevaluering af forsøg med vredeshåndteringsprogrammet 'Anger Management'* under gennemførelse. Evalueringen skal bl.a. belyse, hvor mange der idømmes programmet, og hvad de unge efter egen opfattelse får ud af at deltage i programmet.

3.2.14. Ved årets udgang var databearbejdningen i forbindelse med en *undersøgelse af gaderøverier* i gang. Undersøgelsen forventes afsluttet foråret 2008.

3.2.15. Ved årets udgang var dataindsamlingen til en *forløbsundersøgelse vedrørende samfundstjeneste* netop igangsat.

3.2.15. I årets løb er der desuden udarbejdet notater om bl.a. udviklingen i anmeldelser og sanktioner for vold, udviklingen i brug af samfundstjeneste, danskernes bekymring for vold og kriminalitet og udviklingen i børns og unges kriminalitet.

3.3 Dokumentation

3.3.1. Justitsministeriet har via Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi taget initiativ til dannelsen af en nordisk kriminologisk bibliografi – Bibliography of Nordic Criminology – der rummer oplysninger om forskning fra og med 1. januar 1999. Af Justitsministeriets Forskningspulje er der endvidere bevilget midler til en dansk bibliografi fra 1945, som er indarbejdet i den nordiske bibliografi. Bibliografien findes på www.nsfk.org. Der anvendes engelske søgeord, så også forskere fra lande uden for Norden kan drage nytte af bibliografien.

3.3.2. I forbindelse med en lovændring i 2000, som vedrører tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69, er det besluttet, at forskningsenheden skal oparbejde en database med oplysninger om nye foranstaltningsdomme med henblik på årligt at kunne udarbejde en statistik herover samt med henblik på senere at kunne foretage en evaluering af lovændringen, jf. også pkt. 3.2.4. ovenfor.

3.3.3. I forbindelse med indførelsen af ungdomssanktionen, jf. straffelovens § 74 a, i 2001 er det besluttet, at forskningsenheden skal oparbejde en database med oplysninger om nye ungdomssanktionsdomme med henblik på såvel en løbende statistik vedrørende anvendelsen af den nye sanktion som på en senere evaluering af sanktionen, jf. også pkt. 3.2.3. ovenfor.

3.4 Eksternt udvalgsarbejde m.v.

Britta Kyvsgaard har i 2007 været:

Rådsmedlem i Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi

Medlem af Det Kriminalpræventive Råds tænketank

Medlem af bestyrelsen i Dansk Kriminalistforening

Medlem af repræsentantskabet for Dansk Forsorgsselskab

Medlem af bestyrelsen i International Society of Criminology

Medlem af det videnskabelige råd ved Statens institutionsstyrelse, Sverige

Medlem af Danmarks Statistiks arbejdsgruppe vedrørende kriminalstatistik.

Medlem af Socialministeriets faglige referencepanel vedr. ungestrategi

Medlem af Styrelsen for Specialrådgivning og Social Services referencegruppe vedrørende kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge

Medlem af bedømmelsesudvalg vedrørende Sellin/Glueck Award (American Society of Criminology)

Medlem af bedømmelsesudvalg vedrørende Sutherland Award (American Society of Criminology)

Medlem af EU-expert group on the policy needs for data on crime and criminal justice

Medlem af aftagerpanel under Sociologisk Institut, Københavns Universitet.

Samarbejdspartner vedrørende Campbell review af forskning om effekten af antimobningsprogrammer.

4. FORSKNINGSBEVILLINGER

4.1. Prioritering af forskningsbevillinger

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg har besluttet, at følgende retningslinier bør gælde for bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje:

- 1) Den højeste prioritet gives til *forskning og evaluering i forbindelse med lovforberedende arbejde, lovændringer og forsøgsvirksomhed inden for Justitsministeriets område*. Ønsket om at styrke forskningen inden for Justitsministeriets område udspringer i høj grad af behovet for at få en forskningsbaseret viden på netop disse områder, herunder ikke mindst viden om betydningen af lovændringer. Det er derfor naturligt, at det er denne form for forskning, der især søges fremmet gennem bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje.
- 2) Anden prioritet gives *forskning i mere almene, aktuelle problemstillinger, som knytter sig til den politiske debat, eller som er af grundlæggende betydning for det felt, Justitsministeriet dækker*. Udvalget og ministeriet må primært søge at stimulere universitetsforskere og andre til at påtage sig disse opgaver og sekundært sikre, at forskningen gennemføres som rekvireret forskning.

Med henblik på at stimulere de studerendes interesse for forskning og for Justitsministeriets fagområde er det endvidere besluttet, at *studenterprojekter kan støttes med mindre beløb*. Det forudsætter, at projekterne vedrører emner, som er af interesse for Justitsministeriet, at projekterne i øvrigt er af en karakter, som en mindre forskningstrænet kan forventes at få udbytte af, og at vedkommende superviseres af en etableret forsker.

4.2. Retningslinier for udbetaling af midler fra Justitsministeriets Forskningspulje

Der er udarbejdet en standardskrivelse med retningslinier for, hvorledes midler udbetales og administreres, med vilkår for oppebørsel af løn, for indlevering af regnskab og rapport m.v. Retningslinierne følger i meget høj grad dem, det tidligere Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd har udformet.

4.3. Bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje i 2007

Der er i 2007 bevilget midler til følgende projekter:

Der er bevilget 240.000 kr. til cand.scient.pol. Tomas Precht, tidligere analytiker i PET, til et projekt om Home Grown Terrorism.

Der er bevilget 359.400 kr. til professor Torben Beck Jørgensen, Københavns Universitet, til en delvis finansiering af et ph.d.-stipendium til en evaluering af domstolsreformen.

Der er bevilget 419.377 kr. til cand.jur. Thomas Elbæk-Jørgensen, Københavns Universitet, til en undersøgelse af statsretlig rådgivning af Folketinget.

Der er bevilget 33.000 kr. til ph.d.-studerende Linda Kjær Minke, Københavns Universitet, til udgifter til trykning og oversættelse i forbindelse med en spørgeskemaundersøgelse blandt indsatte.

Der er bevilget 317.000 kr. til mag.art. Annalise Kongstad, Københavns Universitet, til en undersøgelse om kvinders kriminalitet, især med henblik på unge pigers voldskriminalitet.

Derudover er der af Forskningspuljen anvendt 110.000 kr. til den nævnte offerundersøgelse.

Sammenlagt er der i 2007 bevilget knap 1.5 mio. kr. fra Justitsministeriets Forskningspulje.

4.4. Resumé af afsluttede forskningsprojekter

4.4.1. Der blev i 2006 bevilget midler til et litteraturstudie om '**Forebyggelse af fodboldoptøjer**'. Rapporten, der i sin helhed er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside, er udarbejdet af forsker Jonas Havelund og forsker Kristian Rasmussen, Center for Idræt, Aarhus Universitet.

Resumé:

Såvel tiltag fra myndigheder og den tidlige forskning i fodboldoptøjer og hooliganisme har stort set placeret ansvaret for problemerne alene hos supporterne. Fra midten af 1990'erne og frem har en række forskningstiltag fokuseret på forskellige aspekter, der alle har det tilfælles, at de har øje for de processer, der udspiller sig mellem supportere, kontrollører og politiet. Denne forskningstilgang har dokumenteret, at mange optøjer og voldsepisoder i forbindelse med afvikling af fodboldkampe skyldes uoverensstemmelser mellem de måder, hvorpå de forskellige parter opfatter en given situation. Uoverensstemmelserne har rod i fordomme, manglende kulturforståelse og manglende kommunikation parterne imellem.

Enkelte artikler er baseret på interventionsstudier, hvor man har undersøgt og intervenseret i forhold til politiets anlagte strategier. Her har man fundet en direkte sammenhæng mellem den anlagte strategi og optøjer. Anlægges en lav risikoprofil fås færre optøjer og problemer end ved en høj risikoprofil. Forskningen dokumenterer, at best practise har udgangspunkt i en strategi, hvis overordnede retningslinjer er, at en given indgriben til opretholdelse af orden modsvarer de egentlige handlinger. Enhver indgriben skal således være som respons på faktiske hændelser, hvormed man arbejder med en dynamisk risikovurdering, hvor man efter en given indgriben vender tilbage til en lav risikoprofil.

4.4.2. Af Justitsministeriets Forskningspulje blev der i 2007 bevilget midler til en litteraturstudie om unge, der begår seksuelle overgreb. Rapporten, **'Unge der begår seksuelle overgreb'**, findes på Justitsministeriets hjemmeside. Den er udarbejdet af mag. art. Annalise Kongstad, Københavns Universitet.

Resumé:

Der er foretaget en opsamling og diskussion af nyere international litteratur vedrørende børn og unge, der begår seksuelle overgreb. I årene omkring 2000- 2001 kom der flere opsamlinger af den eksisterende viden på området; der er taget udgangspunkt heri samt i efterfølgende forskning. Hovedvægten er lagt på en beskrivelse af omfanget af fænomenet, de unges recidiv og effekten af behandling.

Historisk set er opmærksomheden omkring børn og unges seksuelle krænkelse af andre forholdsvis ny. Forskningsmæssigt er området derfor også stadig nyt, hvilket betyder, at forskningen er begrænset, og at der stadig er mange uafklarede spørgsmål. Det drejer sig således om en nærmere afklaring af selve fænomenet, hvad der karakteriserer de børn og unge, der begår overgrebene, hvorvidt disse børn og unge må betragtes som de kommende voksne seksualkriminelle, og hvordan behandlingstilgangen for unge skal være. Langt den meste forskning på området er foretaget i USA, hvor en række forhold vedrørende børn og unge, der begår handlinger, der i USA betegnes som kriminelle, er anderledes end i Danmark. Dette gør det problematisk umiddelbart at overføre resultater herfra til danske forhold.

Resultaterne fra denne litteraturstudie er sammenholdt med resultater fra en tilsvarende om voksne, der begår seksuelle overgreb, jf. rapporten "Effekten af behandling af seksualkriminelle – et litteraturstudie" på Justitsministeriets hjemmeside. De unge er i lighed med de voksne, der begår seksuelle overgreb, en heterogen gruppe. Endvidere drejer det sig i begge tilfælde om små grupper og om, og at deres recidiv til nye seksuelle overgreb er lavt. I modsætning til voksne seksualkriminelle be-

går de unge dog overvejende seksuelle krænkelser mod søskende eller andre personer i deres nærmeste omgivelser.

4.4.3. Der blev i 2005-2006 bevilget midler til et arkivstudie om forhold for grønlandske indsatte på Herstedvester og andre institutioner '**Grønlandske Herstedvesterfanger**'. Redegørelsen er udarbejdet af dr. jur. Evy Frantzsen, Københavns Universitet. Den fulde rapport er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside.

Resumé:

Et hovedformål med denne studien har vært å finne ut hvor mange som har vært dømt etter den grønlandske kriminalloven til tidsubestemt soning, og derfor sendt fra Grønland til Anstalten ved Herstedvester i Danmark. Det andre hovedformålet har vært å finne bakgrunnsopplysninger om disse dømte. Arbeidet med å finne ut hvor mange grønlendere som har sonet tidsubestemt dom i Danmark har vært vanskelig. Det mangler oversikt og journaler for tidligere sonere både i Anstalten ved Herstedvester og i kriminalforsorgen i Grønland.

Et minimumstall for dømte til tidsubestemt dom til Danmark er 113 personer (92 i Grønlands Statistiks materiale og 21 i eget materiale). Totalt har jeg funnet 87 personer som har vært innsatt i Herstedvester i perioden 1979 – 2006, for 11 av disse mangler det opplysninger som gjør det meningsfylt å registrere dem i en datafil. Telleenheten i denne studien er dermed 76 personer som har hatt til sammen 83 opphold i Herstedvester.

Ikke alle har sonet dom i Herstedvester. 23 har vært varetektsfengslet og har fått dom til psykiatrisk sykehus, institusjon for psykisk utviklingshemmede eller de har fått tidsubestemt dom til anstalt i Grønland. Disse personene har det ikke vært mulig å følge videre. På tidspunktet for registreringen, 1. juni 2006, var det 20 innsatte grønlendere i Herstedvester.

Den yngste i materialet som har sonet tidsubestemt dom var 16 år ved innsettelsen, mens den eldste var 50 år. Unge mellom 16 – 26 år utgjør nær halvdel. En stor gruppe har ikke tidligere dom, og for de som har dom er det ytterligere en stor gruppe som ikke har dom til anstalt eller bare 1 års anstaltsdom. Til sammen er det dermed en gruppe på 43 personer der den tidligere kriminelle karrieren ikke virker særlig tung, og det er vanskelig å tro at sanksjonsmulighetene i Grønland kan være uttømt.

Grønlenderavdelingen i Herstedvester er laget for 12 personer, mens det var 20 grønlendere der på registreringstidspunktet. Både andelen grønlendere på tidsubestemt dom og gjennomsnittstiden øker. For de 48 som det finnes opplysninger om soningslengde for, er gjennomsnittstiden på 7 år og

3 måneder, medianen er 6 år. For de 20 grønlenderne som var i Herstedvester i 2006 er gennemsnittstiden 9 år og 8 måneder, medianen er på 7 år. Til sammenligning fant Den grønlandske retsvæsenkommission for årene 1984-1993 en gjennomsnittlig sittedid for 7 løslatte på 8 år og 8 måneder, og en gjennomsnittlig sittedid for de som stadig satt i Herstedvester på 6 år og 6 måneder. Mens samlet gjennomsnittlig institusjonstid i Danmark for de nåværende grønlandske Herstedvesterdømte i 2006 er på 10 år og 8 måneder, er medianen 9 år.

Av de 76 personene i materialet er 12 døde, 40 er utsluset. Om de som er utsluset er det en total mangel på kunnskap. I mange av journalene fremgår det ikke noe om når personene er tilbakeført til Grønland, og det finnes intet om når de er utsluset fra anstalt i Grønland, eller på hvilke vilkår. Det finnes heller ikke noen opplysninger om hvordan det går med dem. Det er god grunn til å anta at integreringen i det grønlandske samfunnet, hvor hver enkelt er sterkt stigmatisert etter års fravær og opphold i dansk fengsel, er en voldsom utfordring.

4.4.4. Der blev i 2004 bevilget midler til en undersøgelse af pædagogisk arbejde med unge kriminelle i Ringe statsfængsel. Rapporten om evaluering af institutionsbehandling af unge kriminelle, 'Ude på noget?', er udarbejdet af forskningschef Frank Ebsen og stud. psych. Ditte Krogh, Den Sociale Højskole, København. Den fulde rapport er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside.

Resumé:

Undersøgelsen handler om arbeidet med en gruppe unge på Ungeafdelingen i Ringe Statsfængsel og på Fyns Amts døgninstitution Bobjerg. Den er gjennomført over 3 år med observationer og intervjuer av medarbejdere og unge. Undersøgelsen handler om kriminelle unge som er svære at rumme i sikrede døgninstitutioner.

Undersøgelsen viser, at medarbejderne i fængslet ikke har en præcis målsætning, at de arbejder individuelt og meget forskjelligt med de unge, og at der er få tilbud om aktiviteter. I døgninstitutionen er arbeidet i perioder vellykket, og der sker noget positivt med de unge. Utskiftning av personale, dobbeltarbejde til lederen og ballade med de unge bevirker, at det på få måneder skifter, så det ikke lykkes og meget går galt. En særlig del av undersøgelsen handler om unges journaler. Den viser, at de fleste unge har en flygtningebaggrund med dårligt fungerende familier. De kommunale myndigheter kender kun halvdelen av de unge, da de begår alvorlig kriminalitet. De har været lang tid om at gribe ind og bruker ofte foranstaltninger, som ikke står mål med problemene. De viser også, at utslusning ikke tages alvorligt av kommunerne og at der ofte er meget lidt støtte til at etablere sig i bolig, med arbejde eller uddannelse og på afstand av kriminalitet. Der er da også mange av de unge, der efter endt afsoning atter begår kriminalitet. De unge selv fortæller om, hvor kedeligt det er at afsones. De bekrefter, at medarbejderne handler usystematisk og uengageret. De er mere

tilfredse med forholdene på Bobjerg, men oplever også her, at det kan være svært at finde ud af, hvad der skal komme ud af opholdet. Mange unge ser gerne et mere omfattende skoletilbud. De fleste unge vil gerne i gang med uddannelse og arbejde i fremtiden, men har svært ved at se, hvordan de skal klare sig på den lave kontanthjælp eller SU. De oplever, at de må klare sig selv, og forventer ikke hjælp fra myndigheder eller andre.

4.4.5. Der er i 2005 bevilget midler til en undersøgelse af unge af fremmed etnisk herkomst og deres møde med politiet. Rapporten, '**Gadedrenge. Yngre etniske drenge i gadebilledet og deres møder med politi og borgere**', er udarbejdet af forsker Rie Wellendorf og forsker Metin Cakmak, Center for Ungdomsforskning. Den fulde rapport er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside.

Resumé:

Rapporten sætter fokus på de grupper af etniske minoritetsunge drenge, som i nogle områder i Danmark fylder i gadebilledet. Der er tale om drenge i alderen fra 10 - 17 år, som tilbringer en stor del af deres tid på gaden, på legepladser, i læskure ved busstoppesteder og andre offentlige steder. Drengenes opførsel og tilstedeværelse i gadebilledet er imidlertid ikke uden problemer for såvel de unge selv som for deres omgivelser og rapporten stiller i den forbindelse skarpt på drengenes situation, deres tanker omkring den og deres handlinger og adfærd. Den retter også fokus mod drengenes møde med politiet på gadeplan og politiets forskellige oplevelser og håndtering af møderne med drengene. Rapporten munder ud i nogle anbefalinger til, hvordan særligt politiet og andre myndigheder kan adressere problemerne omkring drengenes situation, for at medvirke til at mindske risikoen for yderligere marginalisering af drengene.

Undersøgelsen har fundet sted i såvel by som provinsområde og er gennemført af Center for Ungdomsforskning på DPU ved Aarhus Universitet og den er finansieret af Justitsministeriet, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Det kriminalpræventive råd og Rigspolitiet.

4.4.6. Der er i 2007 bevilget midler til en undersøgelse af 'home grown' terrorisme. Rapporten, '**Home grown terrorisme and Islamist radicalisation in Europe – an assesment of influencing factors**', er udarbejdet af cand. scient. pol. Tomas Precht, tidligere PET. Den fulde rapport er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside.

Resumé:

The project intends to give an assessment of the factors influencing home grown terrorism and violent Islamist extremism in Europe. The purpose is to specify the specific phases, major characteris-

tics and catalysts of the radicalisation process as well as suggesting relevant counter radicalisation measures.

The threat of Islamist radicalisation and home grown terrorism in Europe has been growing over the last 4-5 years. Terrorist targets have been trains, airplanes, buses and airports. Planned terrorist plots have also been directed at the nightlife scene, parliaments and national symbols. Those involved are born or bred in Europe and the majority of these individuals appeared to be integrated in their Western societies.

No single factor can be considered “causal” in the radicalisation process. A combination of factors is necessary to explain why there is an emergence of primarily young Muslim men, but also converts and women, willing to plan and carry out terrorist attacks killing others and even themselves. Radicalisation often starts with individuals who are frustrated with their lives, society or the foreign policy of their governments. A typical pattern is that these individuals meet other like-minded people, and together they go through a series of events and phases that ultimately can result in terrorism. However, only a few end up becoming terrorists. The rest stop or drop out of the radicalisation process at different phases.

What is worrying, from a counter terrorism perspective, is that the process of radicalisation is occurring quickly, widely and more anonymously in the Internet age than only a few years ago. In particular, it raises the possibility of attacks from unknown self-starter groups. The major problem is that those involved appear to be normal and unremarkable.

The typical pattern of radicalisation consists of four overlapping phases:

- 1. Pre-radicalisation*
- 2. Conversion and identification with radical Islam*
- 3. Indoctrination and increased group bonding*
- 4. Actual acts of terrorism or planned plots*

The radicalisation process is unique for every person and there seems not to be a common profile of home grown terrorists. There is no determinism or logic of progression in the series of actions and events, although it is likely that increased group bonding and small group dynamics in phase 2 and 3 might serve as accelerators for advanced radicalisation. For many the process begins when they are teenagers. Individuals looking for a cause and a stronger Muslim identity have increasingly found the answer in the ideology of radical Islam. Often people are rather secular before they enter the radicalisation process. In general, radicalisation is taking place within loose social networks of friends and peers.

Home grown terrorist groups might form and grow autonomously up to a certain level. However, in the most recent terrorist cases in Europe, overseas travel and international contacts have been con-

tributing factors in the more advanced phases of radicalisation (phases 3-4). In this regard, Al Qaida, as coordinator and source of inspiration, has a role to play for some networks.

Basically, three categories of motivational factors are seen to influence the radicalisation process:

1. Background factors such as:

- Muslim identity crisis
- Personal traumas
- Experience of discrimination and relative deprivation factors
- Living environment and peers (segregation and parallel society)
- Alienation and perceived injustices
- Relative absence of a critical Muslim debate on Islamist terrorism

2. Trigger factors such as:

- Western foreign policy and single provocative incidents
- The myth of Jihad and desire for activism
- Presence of a charismatic person or spiritual advisor

3. Opportunity factors (places to meet likeminded people) such as:

- The Mosque,
- Internet and satellite channels
- School, universities, youth clubs or work
- Prison
- Sporting activities
- Cafes, bars or bookstores

Largely, home grown terrorism can be viewed as a sociological phenomenon where issues such as belonging, identity, group dynamics and values are important elements in the transformation process. Religion plays an important role, but for some it rather serves as a vehicle for fulfilling other goals. A common denominator seems to be that the involved persons are at a cross road in their life and wanting a cause.

Preventing Islamist extremism and radicalisation is a complex undertaking. There is no simple cause and effect, the perpetrators come from all areas of society and it is difficult identify those who may be vulnerable to radicalisation. Therefore, the most optimal strategy to counter radicalisation is preventing young people from entering the radicalisation process in the first place. In this regard, several counter radicalisation measures seem relevant:

1. Societal measures like integration policies, the combat of Islamophobia and racism in society and promotion of ethnic role models are necessary. Society should accommodate pragmatically to

different cultural needs but treating Muslims differently to everyone else risk to reinforce their feeling of being outsiders and not being part of society with shared values.

2. Counter ideology efforts to defy dissemination of highly polarising and radical views need to be developed. The schooling system has a vital role to play in confronting misperceptions and myths. The Muslim community should be particularly proactive in countering the radical Islamist narrative at places where young people meet. For instance by enforcing agreed upon minimum standards for Islamic institutions to include counter extremism programmes and inter-faith schemes.

3. Awareness training of street-level workers, police officers, social workers, teachers and Imams about the early warning signals of radicalisation are crucial.

4. Increased public diplomacy with focus on the domestic audience is important to challenge myths and misperceptions about Western foreign policy in for example the Middle East.

A common component in the suggested measures tackling radicalisation is the essential role of local communities and dialogue. The Muslim community needs to challenge the extremists directly at places of opportunity for radicalisation. However, government and local authorities should offer partnerships and support local actions of communities.